
Aravindadarshanam ChaityapurushaH

అరవిందార్షణమ్ చైత్యపురుషః

Document Information

Text title : Aravindadarshanam ChaityapurushaH

File name : aravindadarshanam.itx

Category : misc, sahitya, article, pradIptakumArananda

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : May 13, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 14, 2021

sanskritdocuments.org

అరవిందర్శనమ్ చైత్యపురుషః

లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

అస్మాకం భారతవర్షే యే యే మహాత్మానో ధరాతలం పవిత్రీకృతవన్తన్నేషు మహాత్మన
అరవిందస్య నామ సర్వోత్కర్షేణ శ్రూయతే | తత్ర ద్విసప్తత్యధికేష్టాదశశతకే
అగష్టమాసస్య పంచదశదినాంకేఽయం (౧౮/౦౮/౧౮౭౨) మహాత్మా కలికతా
మహానగర్యామేకస్మిన్ కులినే వంగీయ-బ్రాహ్మణ-పరివారే జనిమలభత | అస్య
పితుర్నామ కృష్ణధన ఘోషో మాతుశ్చ నామ స్వర్ణలతా ఆసీత్ | మృణాలిసీ దేవీ
అస్య ధర్మపత్ని ఆసీత్ | ఉచ్చుశిషితోఽయం మహాత్మా ఏకాధారేణ ప్రఖ్యాత-స్వాధీనతా
సంగ్రామీ, దార్శనికః, కవిః, ఆధ్యాత్మికగురుః, యోగీ చ ఆసీత్ |

భారతీయదర్శనక్షేత్రే తత్ప్రొక్తం అరవిందర్శనం స్వకీయం మహాత్వపూర్ణం స్థానం
భజతే | దర్శనశాస్త్రాణాం పుంఖానుపుంఖచిన్తనం సమీక్షణం విశేషతో వేదాన్తదర్శనస్య
యోగదర్శనస్య చ సూక్ష్మవివేచనం వరీవర్తి అరవిందర్శనే | తేన కతిపయాని స్వతస్త్వ
మతాని చ ప్రదర్శితాని | తేషు చైత్యపురుషతత్త్వమన్యతమమ్ | సంప్రతి దిజ్ఞాత్రం
వివక్ష్యతేఽత్ర | అరవిందనయే అన్తరాత్మా చైత్యపురుషసంజ్ఞకో జీవస్య ప్రతినిధిస్వరూపః,
ఆత్మనో భిన్నః | సమష్టిరూప ఆత్మా విశ్వాతీతో విశ్వమయ అపరిణామీ ధ్రువశ్చ
| మనుష్యశరీరాధిష్ఠాతా చైత్యపురుషః వ్యష్టిరూపో దేహ-ప్రాణ-మనసాం భర్తా, నేతా
అవినశ్వరః | అయం హృదయప్రదేశే భావావేగస్య కేన్ద్రప్రదేశే స్థిత్యా దేహయన్త్రం
నియన్త్రయతి | భగవన్తం ప్రాప్తం ప్రచ్ఛన్నేన ప్రకాశ్యేన జీవం ప్రచోదయతి |

ఆత్మానం శిశుః భగవతః సన్తానరూపో భక్తరూపో వా స్వీకరణం చైత్యపురుషస్య
ముఖ్యస్వభావః | యద్యపి చైత్యపురుషస్య భగవతా సహ భేదో నాస్తి తథాపి అభివ్యక్తౌ
కోఽపి భేదః స్వీక్రియతే | జీవాత్మా విశ్వమయ-విశ్వాతీతభగవతి ఏకత్రితో భవతుమర్హతి
కిన్తు చైత్యపురుషః వ్యష్టిభూత్వాపి జీవస్య ప్రతినిధిరూపేణ కార్యం కర్తుం శక్నోతి |

పురుషాపరపర్యాయో జీవాత్మా కారణకోషాన్తర్గతో విశ్వాతీతో బ్రాహ్మీశక్తియుక్తః |
కారణకోషస్య ద్వౌ పురుషరూపౌ ప్రసిద్ధౌ | ఊర్ధ్వరూపో జీవాత్మా అస్మదాదిసంజ్ఞాయుక్తః
| అధోరూప అన్తరాత్మా చైత్యపురుషః పరిణామీ, జీవస్య సచేతనకర్తా | జీవాత్మా
పరంబ్రహ్మణ అంశవిశేషః అపరిణామీ | అస్మాకం ప్రకృతసత్తా జన్మమృత్యురహితో

నిత్యః శుద్ధబుద్ధముక్తస్వరూపః । స్వభావత అస్య వివర్తనం నాస్తి సచ్చిదానందస్య
ఏకత్వైస్య సమావేశో భవతి । శరీరే జీవస్య ప్రతినిధిః అన్నమయపురుషః ।
ప్రాణేషు చ ప్రాణమయపురుషః మనసి చ మనోమయపురుషనామ్నాఽభిహితో వర్తతే ।
హృదయాన్తర్వర్తి-పరిణామశీలసత్తారూపేణ చైత్యపురుషో వర్తతే, యః ఖలు అమృతస్య
ప్రతినిధిరుప ఉక్తః ।

మనుష్యశరీరే చైత్యపురుషస్య క్రమపరిణామః సమ్భవతి । మూలతః స అపూర్ణః । జీవస్య
సారూప-సాయుజ్యేన చ తస్య పరిపూర్ణతా జాయతే । బీజరూపస్య చైత్యపురుషస్య
ప్రకృత్యాః కామనాయాః సకాశాత్ అంకురోద్ధమో భవతి । జన్మజన్మాన్తరిణకర్మణా హి
తస్మిన్ శాఖా-ప్రశాఖాః జాయంతే । పల్లవ-పుష్ప-ఫలాని శోభంతే । యథా వృక్షస్య వృద్ధ్యర్థం
జల-వాయు-ఆలోకాదీనాం ప్రయోజనం భవతి తథైవ చైత్యబీజస్య । సః పార్థివజన్మన
అభిజ్ఞాతాం స్మరతి । యదా చైత్యపురుషే కర్తృత్వ-నియన్తుత్వాది సంకల్పా జాయంతే దేహ-
మనః-ప్రాణాః తస్మిన్ సహాయుక్తాః భవన్తి తదా ప్రాకృతజీవనస్య ఆయమారమ్భో భవతి
।

చైత్యపురుషజ్ఞాతా న జీవాత్మపరమాత్మనో వాస్తవతాం జ్ఞాతుం శక్నోతి । వివర్తనదృశా
చైత్యపురుషో యద్యపి మూలసత్తా తథాపి స భగవతః సనాతనాంశః । జీవాత్మా
వివర్తనవాదేన న పరిణమతే । చైత్యపురుషస్య చేతనా యదా పూర్ణతామాప్నోతి తస్మిన్నేవ
సమయే చైత్యపురుష-జీవయోః సంయోగః కథయితుం శక్యతే నాన్యథా ।

అస్మాకం దేహో యదా పఞ్చభూతే విలీనో భవతి తదా కుత్ర చైత్యపురుషశ్చేదుచ్యతే
। ప్రాణతత్త్వం ప్రాణభూమౌ కీయత్కాలం తిష్ఠతి, అన్తే ప్రాణమయకోషే విలీనో భవతి
। మనస్తత్త్వం మనోమయభూమిమతిక్రమ్య మనోమయకోషే ఏవం చాన్తే చైత్యపురుషః
చైత్యలోకం ప్రవిశ్య తత్ర విశ్రామ్యతి । పరవర్తికాలే చైత్యధామ పరిత్యజ్య మనోభూమిం
ప్రత్యావర్త్య మనోపాదానం సంగృహ్య ప్రాణమయం గత్వా ప్రాణోపాదానం గృహీత్వా
అన్నమయభూమిం పునరాగచ్ఛతి । అన్నమయదేహధారణకర్తృం జనకం-జననీం చ
స్వీకరోతి । ఇత్థం చైత్యపురుషస్య జన్మ-మరణచక్రం జాయతే । యదా జడాధారదేహాః
పూర్ణతయా చిన్మయభూతో భాగవతీతనం విధాస్యతి తదా న తత్ర పునరాగమనం చిన్త్యతే
।

— లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

——
Aravindadarshanam ChaityapurushaH

pdf was typeset on May 14, 2021

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

